MAKSU- JA TOLLIAMET

# Füüsilisest isikust ettevõtja ABC

Alla laaditud 01.03.2024

# Sisukord

**FIE ja käibemaks** ..... **3**
***FIE registreerimine käibemaksukohustuslasena*** ..... **3**
**Registreerimiskohustuse aja kindlakstegemine** ..... **5**
***Registreeritud käibemaksukohustuslase kohustused*** ..... **7**
***Sisendkäibemaks*** ..... **7**
***Kassapõhise käibemaksuarvestuse erikord*** ..... **9**
***FIE käibemaksukohustuslaste registrist kustutamine*** ..... **10**
***Käibemaksuarvestus ettevõtluse lõpetamisel*** ..... **11**

# FIE ja käibemaks

Alates 1. jaanuarist 2011 toimub kõikidel käibemaksukohustuslastel, sh FIE-del käibemaksuarvestus ühtsetel alustel.

Käibemaksuga maksustatakse:

- ✓ käive (v.a maksuvaba käive), mille tekkimise koht on Eesti;
- ✓ kauba import Eestisse (v.a maksuvaba import);
- ✓ teenuse osutamine, mille käibe tekkimise koht ei ole Eesti (v.a maksuvaba käive);
- ✓ maksuvaba käive, mida on vastavalt seaduses toodud võimalusele maksustatud;
- ✓ Euroopa Liidu sisene kauba soetamine (v.a maksuvaba ühendusesisene soetus).

FIE maksab käibemaksu juhul, kui ta on Maksu- ja Tolliametis **käibemaksukohustuslasena registreeritud** (omab käibemaksukohustuslasena registreerimise numbrit). Käibemaksu tasumise kohustus võib aga tekkida ka FIE-l, kes käibemaksukohustuslasena registreeritud ei ole, kuid kes soetab teisest Euroopa Liidu liikmesriigist uue transpordivahendi või aktsiisikauba (v.a siis, kui aktsiisikaup soetatakse isiklikuks otstarbeks). Samuti peab käibemaksu deklareerima ja tasuma FIE, kes ei ole käibemaksukohustuslane, kuid kes lisab enda poolt väljastatavale arvele käibemaksu. Arvestada tuleb aga seda, et käibemaksukohustuslasena registreerimata isikul ei ole sisendkäibemaksu mahaarvamise õigust.

Maksustatava käibe maksumäärad on 0%, 5%, 9%, 20%.

Käibemaksuga maksustamise periood on kalendrikuu.

**Käibedeklaratsioon (vorm KMD) esitatakse** Maksu- ja Tolliametile maksustamisperioodile järgneva kuu 20. kuupäevaks, samaks ajaks tasutakse käibemaks Maksu- ja Tolliameti pangakontole.

# FIE registreerimine käibemaksukohustuslasena

## KÄIBEMAKSUKOHUSTUSLASENA REGISTREERIMISE KOHUSTUS

Kui FIE maksustatav käive (välja arvatud põhivara võõrandamine) ületab kalendriaasta algusest arvates 40 000 eurot, on ta kohustatud kolme tööpäeva jooksul alates nimetatud suuruses käibe tekkimise päevast esitama Maksu- ja Tolliametile avalduse enda **käibemaksukohustuslasena registreerimiseks**. Registreerimiskohustust ei teki, kui FIE kogu maksustatava käibe moodustab nullprotsendilise käibemaksumääraga maksustatav käive (välja arvatud juhul, kui käive tekib kauba ühendusesisesest käibest ja **käibemaksuseaduse (KMS) § 10 lõike 4 punktis 9** nimetatud teenuse käibest, kui teenust osutatakse Euroopa Liidu liikmesriigi maksukohustuslasele või piiratud maksukohustuslasele (**KMS § 19 lg 1**).

**Näide**
Kui FIE käive ületab 40 000 eurot 2. kuupäeval, reedel, tuleb avaldus käibemaksukohustuslasena registreerimiseks esitada Maksu- ja Tolliametile hiljemalt kolme tööpäeva jooksul, seega 7. kuupäeval, kolmapäeval. Maksu- ja Tolliamet registreerib isiku käibemaksukohustuslasena sellest päevast, millal piirmäär (40 000 eurot) ületati. Toodud näites registreeritakse FIE käibemaksukohustuslasena alates 2. kuupäevast.
Registreerimise otsuse tegemiseks on Maksu- ja Tolliametil avalduse saamisest arvates aega viis tööpäeva. Toodud näite puhul tähendab see seda, et hiljemalt 14. kuupäeval, kolmapäeval, peab käibemaksukohustuslasena registreerimise otsus olema FIE-le teatavaks tehtud.

Maksu- ja Tolliametil on õigus ettevõtluse alustamise või selle olemasolu tõendamiseks nõuda lisadokumente. Sellisel juhul teeb Maksu- ja Tolliamet otsuse 5 tööpäeva jooksul lisadokumentide esitamisest arvates.

FIE ei pea ennast käibemaksukohustuslasena registreerima, kui tema käive on tekkinud ainult oma ettevõtluses kasutuses olnud põhivara võõrandamisest. FIE peab ennast registreerima ka juhul, kui tal puudub muu käive, kuid ta on aasta algusest arvates võõrandanud Euroopa Liidu liikmesriigi käibemaksukohustuslasele kaupa või **KMS § 10 lõike 4 punktis 9** nimetatud teenust summas, mis ületab 40 000 eurot.

## VABATAHTLIK REGISTREERIMINE

Kui FIE maksustatav käive ei ole ületanud 40 000 eurot või kui maksustatavat käivet ei ole veel tekkinud, on FIE-l võimalus end käibemaksukohustuslasena registreerida vabatahtlikult. Soovitavalt võikski FIE end käibemaksukohustuslasena registreerida veidi varem, enne 40 000 eurot suuruse käibe täitumist. See aitab vältida probleeme käibemaksukohustuste täitmisel, mis tekivad kohe alates 40 000 euro suuruse käibe ületamise päevast, kuid Maksu- ja Tolliameti vastavasisuline otsus pole veel maksumaksjani jõudnud ning ka käibemaksukohustuslasena registreerimise number ei ole veel teada.

Kui selline olukord siiski tekib, tuleb käibemaksukohustuslasena registreerimise avalduse esitamise ja otsuse tegemise vahelisel ajal tekkinud käibelt seaduse kohaselt ikkagi käibemaksu arvestada;

võimalusel tuleks arved väljastada hiljem (arve väljastatakse 7 kalendripäeva jooksul). N-ö üleminekuperioodil väljastatud ja **KMS § 37** nõuetele mittevastavad arved tuleb hiljem seaduse nõuetega kooskõlla viia, seda muuhulgas klientide huvides, sest nõuetele mittevastava arve alusel ei tohi sisendkäibemaksu maha arvata.

Vabatahtlikult registreerimise tingimuseks on asjaolu, et FIE tegeleb või hakkab tegelema ettevõtlusega, mille tulemusena on tekkinud või tekib maksustatav käive. Nimetatud juhul registreeritakse FIE käibemaksukohustuslasena avalduse saamise kuupäeva või tema poolt soovitava ja avalduses märgitud hilisema kuupäeva seisuga.

Kui isik ettevõtlusega ei tegele ega alusta ettevõtlust, siis Maksu- ja Tolliamet teda käibemaksukohustuslasena ei registreeri.

## Registreerimiskohustuse aja kindlakstegemine

(40 000 euro suuruse käibe täitumine)

Kui FIE maksustatav käive ei ületanud eelmisel kalendriaastal ega jooksva kalendriaasta algusest arvates 200 000 eurot, võib (vabatahtlik) FIE valida, kas ta lähtub käibemaksuarvestuse pidamisel KMS-is sätestatud üldkorrast (tekkepõhine käibemaksuarvestus) või **KMS §-s 44** sätestatud erikorrast (kassapõhine käibemaksuarvestus).

Kui eelpool nimetatud piirmäär (200 000 eurot) on eelmisel kalendriaastal või jooksva kalendriaasta algusest arvates ületatud, tuleb käibemaksuarvestust pidada üldkorra kohaselt.

Maksustatava käibe piirmäära arvestamisel võib FIE valida, kas ta lähtub KMS-is sätestatud üldkorrast või KMS §-s 44 sätestatud erikorrast.

**Üldkorra** kohaselt on käive tekkinud päeval, millal esimesena tehti üks toimingutest:

- ✓ kas kaup lähetati (teenus osutati) ostjale või
- ✓ laekus raha kauba (teenuse) eest.

**Erikorra** kohaselt on käive tekkinud päeval, millal laekus raha kauba (teenuse) eest. Erikorda pidav FIE peab registreerimiskohustuse piirmäära arvestust samuti kassapõhiselt.

**Näide 1**

Kaup lähetati (teenus osutati) varem, kui raha laekus.

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Arve nr 1 | 20. jaanuar | Summas 9835 eurot | Tasumine 17. veebruar | Summas 9835 eurot |
| Arve nr 2 | 10. veebruar | Summas 11 113 eurot | Tasumine 1. märts | Summas 11 113 eurot |
| Arve nr 3 | 14. märts | Summas 9835 eurot | Tasumine 20. aprill | Summas 9835 eurot |
| Arve nr 4 | 10. aprill | Summas 9835 eurot | Tasumine 26. mai | Summas 9835 eurot |
| | | **Kokku: 40 618 eurot** | | |

Üldkorras arvestuse pidamisel ületas käive 40 000 eurot 10. aprillil ja raha saamise järgi ehk kassapõhise arvestuse korral ületas käive 40 000 eurot 26. mail. Mõlemal juhul peab FIE käibemaksukohustuslasena registreerimise avalduse esitama hiljemalt 3 tööpäeva jooksul. Kõigile sama päeva (näites 10. aprilli või 26. mai) arvetele peab FIE lisama käibemaksu.

**Näide 2**

Kaup lähetati (teenus osutati) samaaegselt raha laekumisega (näiteks jaekaubanduse puhul). Kauba või teenuse eest tasuti sularahas järgmiselt:

| | | |
|---|---|---|
| Jaanuar | 3678 eurot | |
| Veebruar | 3551 eurot | aasta algusest 7229 eurot |
| Märts | 4317 eurot | aasta algusest 11 546 eurot |
| Aprill | 4317 eurot | aasta algusest 15 863 eurot |
| Mai | 4637 eurot | aasta algusest 20 500 eurot |

| | | |
|---|---|---|
| Juuni | 4317 eurot | aasta algusest 24 817 eurot |
| Juuli | 3998 eurot | aasta algusest 28 815 eurot |
| August | 3998 eurot | aasta algusest 32 813 eurot |
| September | 4307 eurot | aasta algusest 37 120 eurot |
| 1. oktoober<br>2. oktoober<br>3. oktoober<br>4. oktoober | 696 eurot<br>728 eurot<br>696 eurot<br>765 eurot | **Kokku: 40 005 eurot** |

Nii üldkorras kui ka kassapõhise arvestuse puhul ületas käive 40 000 eurot 4. oktoobril.
FIE peab käibemaksukohustuslasena registreerimise avalduse esitama hiljemalt 3 tööpäeva jooksul.
Kõigile sama päeva arvetele (nt 4. oktoober) peab FIE lisama käibemaksu.

## Registreeritud käibemaksukohustuslase kohustused

Käibemaksukohustuslasena registreerimise päevast alates peab FIE täitma käibemaksukohustuslase kohustusi, sealhulgas:

- ✓ lisama võõrandatava kauba või osutatava teenuse maksustatavale väärtusele käibemaksu;
- ✓ esitama käibedeklaratsiooni KMD ja selle lisa (KMS § 27);
- ✓ arvutama tasumisele kuuluva käibemaksusumma (KMS § 29);
- ✓ tasuma käibemaksu (KMS § 38);
- ✓ säilitama dokumente ja pidama arvestust (KMS § 36);
- ✓ esitama KMS § 37 nõuetele vastavaid arveid.

# Sisendkäibemaks

Registreeritud käibemaksukohustuslasel on õigus oma maksustatava käibe maksustatavalt väärtuselt arvutatud käibemaksust maha arvata sisendkäibemaks, s.o oma maksustatava käibe tarbeks teiselt käibemaksukohustuslaselt soetatud kauba või saadud teenuse eest tasumisele kuuluv käibemaks ning imporditud kauba eest tasutud või tasumisele kuuluv käibemaks.

**Näide**
FIE (käibemaksukohustuslane; käibemaksuarvestus üldkorrapõhine) ostis septembris teiselt käibemaksukohustuslaselt ettevõtluse tarbeks kaupu summas 64 eurot (maksustatav väärtus), millele lisandus käibemaks 12,80 eurot (64 × 20% = 12,80).
FIE müüs septembris kauba edasi 96 euro eest (kauba maksustatav väärtus), millele ta lisas käibemaksu summas 19,20 eurot (96 × 20% = 19,20).
Selle maksustamisperioodi käibedeklaratsioonis võib FIE oma maksustatava käibe maksustatavalt väärtuselt (96 eurot) arvestatud käibemaksust (19,20 eurot) maha arvata teiselt käibemaksukohustuslaselt ostetud kauba eest tasumisele kuuluva käibemaksu (12,80 eurot).

Antud näite puhul FIE:

- ✓ arvestas käibemaksu 19,20 eurot (96 × 20%);
- ✓ arvestas sisendkäibemaksu 12,80 eurot (64 × 20%);
- ✓ esitas 20. oktoobriks (septembri eest) käibedeklaratsiooni ning tasus samaks ajaks Maksu- ja Tolliameti pangakontole 6,40 eurot (19,20 – 12,80 = 6,40).

FIE deklareeris käibemaksu käibedeklaratsioonil järgmiselt:

| | | | |
|---|---|---|---|
| 20% määraga maksustatavad toimingud ja tehingud, sh | | 1 | 96,00 |
| Käibemaks kokku (20% lahtrist 1 + 9% lahtrist 2 + 5% lahtrist 2[1]) | + | 4 | 19,20 |
| Kokku sisendkäibemaksu summa, mis on seadusega lubatud maha arvata | - | 5 | 12,80 |
| Tasumisele kuuluv käibemaks (lahter 4 + lahter 4[1] – lahter 5 + lahter 10 – lahter 11) | + | 12 | 6,40 |

Sisendkäibemaksuna on õigus maha arvata ka käibemaks ettevõtlusega tegelevalt välisriigi isikult saadud teenustelt, Euroopa Liidu liikmesriigi käibemaksukohustuslaselt soetatud kaubalt ja muu kauba soetamiselt, millelt tuleb käibemaksu arvestada Eesti käibemaksuseaduse alusel.

Samas peab FIE arvestama sellega, et kui ta kasutab kaupa või teenust nii ettevõtluse maksustatava käibe tarbeks kui ka ettevõtlusega mitteseotud eesmärkidel (tegevus üksikisikuna), siis võib ta maha arvata ainult ettevõtluses maksustatava käibega seotud tehingute tarbeks kasutatava kauba või teenuse sisendkäibemaksu (**KMS § 29 lg 4**).

Sisendkäibemaksu saab maha arvata ainult sellelt kaubalt või teenuselt, mis on soetatud perioodil, millal FIE on käibemaksukohustuslasena registreeritud. Sisendkäibemaksu ei ole õigus maha arvata, kui soetatud kaupa või teenust kasutatakse maksuvaba käibe tarbeks või ettevõtlusega mitteseotud eesmärgil. Kui FIE poolt tehtud kulu on ettevõtlusega seotud vaid osaliselt, võib kulu ettevõtlustulust maha arvata vaid ettevõtlusega seotud ulatuses ja ka sisendkäibemaksu ettevõtlusega seotud ulatuses.

Alates 1. detsembrist 2014 muudeti käibemaksuseadust. Muudatused on seotud ostetavatelt sõiduautodelt ning nende tarbeks tehtud kuludelt sisendkäibemaksu mahaarvamisega. Lisaks sätestati KMS-is ka sõiduauto mõiste, millele hakkavad kehtima sisendkäibemaksu mahaarvamise piirangud. Sisendkäibemaksu mahaarvamise piirangut soetamisel rakendatakse sõidukitele, mis soetatakse pärast 1. detsembrit 2014. Piirang tähendab eelkõige seda, et ettevõtluses kasutatava sõiduauto soetamisel või kasutuslepingu alusel kasutamisel saab sisendkäibemaksu maha arvata mitte rohkem kui 50 protsenti. Samuti rakendub antud piirang sõiduauto tarbeks kaupade soetamisel ja teenuse saamisel, seda ka juhul, kui sõiduauto on soetatud enne 1. detsembrit 2014. Sisendkäibemaksu piirangut ei kohaldata sõiduautode soetamisel juhul, kui sõiduauto soetatakse edasimüügi eesmärgil.

# Kassapõhise käibemaksuarvestuse erikord

Kui FIE maksustatav käive ei ületanud eelmisel kalendriaastal ja jooksva kalendriaasta algusest arvates 200 000 eurot (arvesse ei võeta põhivara võõrandamist ja kinnisasja juhuslikku kaubana võõrandamist), võib (vabatahtlik) FIE soovi korral pidada käibemaksuarvestust kassapõhiselt. Erikorra pidamise väga oluliseks eeltingimuseks on sellest Maksu- ja Tolliameti eelnev kirjalik teavitamine kas enda käibemaksukohustuslasena registreerimisel või hiljemalt kassapõhise käibemaksuarvestuse kasutuselevõtmisele eelneval maksustamisperioodil.

Kassapõhist arvestust pidava FIE puhul on käive tekkinud kauba või teenuse saajalt osalise või täieliku makse laekumisel.

**Näide**
FIE teavitas Maksu- ja Tolliametit, et hakkab kassapõhist käibemaksuarvestust pidama 1. maist. Kauba

müüs (lähetas) ta 25. mail. Raha müüdud kauba eest laekus 10. juunil, seega tekkis kauba käive 10. juunil.

Sisendkäibemaksu mahaarvamise õigus tekib ettevõtluses maksustatava käibe tarbeks soetatud kauba või saadud teenuse eest osalisel või täielikul tasumisel, s.t kui kauba soetamise või teenuse saamise eest tasutud ei ole, siis sisendkäibemaksu mahaarvamise õigus puudub.

**Näide**
FIE soetas ettevõtluses maksustatava käibe tarbeks kauba 30. mail, mille eest toimus täielik tasumine 6. juunil. Sellisel juhul tekib sisendkäibemaksu mahaarvamise õigus juunikuu KMD-l (esitamise tähtaeg 20. juulil).

Nii tekkepõhist kui kassapõhist käibemaksuarvestust pidaval FIE-l on kohustus esitada koos käibedeklaratsiooniga maksustamisperioodile järgneva kuu 20. kuupäevaks **käibedeklaratsiooni lisa vormil KMD INF**.

### KASSAPÕHISEST KÄIBEMAKSUARVESTUSEST LOOBUMINE

Kassapõhisest käibemaksuarvestusest loobumine võib olla kas vabatahtlik või kohustuslik.

Vabatahtlikul, s.t FIE maksustatav käive ei ületa kalendriaasta algusest arvates 200 000 eurot, loobumisel teavitab FIE sellest kirjalikult Maksu- ja Tolliametit hiljemalt loobumisele eelneval maksustamisperioodil.

**Näide**
FIE soovib loobuda kassapõhisest käibemaksuarvestusest alates 1. septembrist. Sellisel juhul tuleb teavitus esitada hiljemalt augusti jooksul.

FIE-l on kohustus erikorra pidamisest loobuda, kui FIE maksustatav käive (arvesse ei võeta põhivara võõrandamist ja kinnisasja juhuslikku kaubana võõrandamist) ületab kalendriaasta algusest arvates 200 000 eurot. Nimetatud suuruses käibe tekkimisele järgneva kalendrikuu esimesest kuupäevast erikorda pidada ei ole lubatud. Kohustuslikul erikorra pidamisest loobumisel teavitab FIE sellest kirjalikult Maksu- ja Tolliametit hiljemalt esimesel maksustamisperioodil, millest alates loobuti erikorra pidamisest.

**Näide**
Erikorda pidaval FIE-l täitub maksustatava käibe piirmäär mais. Sellisel juhul on FIE-l kohustus esitada Maksu- ja Tolliametile teavitus hiljemalt juuni jooksul.

## Lisainfo

**Käibedeklaratsiooni andmed ja selle täitmise juhised**
**Kassapõhisest käibemaksuarvestusest**
**Kassapõhise käibemaksuarvestuse erikorra rakendamine**

# FIE käibemaksukohustuslaste registrist kustutamine

FIE võib esitada avalduse enda käibemaksukohustuslaste registrist kustutamiseks juhul, kui tema maksustatav käive ei ületa tema arvestuste kohaselt järgneva 12 kuu jooksul 40 000 eurot.

Maksu- ja Tolliametil on õigus FIE käibemaksukohustuslaste registrist kustutada juhul, kui FIE:

- ✓ ei ole esitanud käibedeklaratsioone kuue viimase järjestikuse maksustamisperioodi kohta või
- ✓ ei tegele ettevõtlusega Eestis.

# Käibemaksuarvestus ettevõtluse lõpetamisel

Kui tegevust lõpetav FIE on käibemaksukohustuslane, tuleb tal esitada Maksu- ja Tolliametile avaldus käibemaksukohustuslaste registrist kustutamiseks.
Juhul kui tegevuse lõpetamise ajaks on jäänud võõrandamata kaupu, mille soetamisel on sisendkäibemaks maha arvatud, tuleb viimasel Maksu- ja Tolliametile esitataval käibedeklaratsioonil deklareerida võõrandamata kaupade maksustatav väärtus ning tasuda käibemaks.

Kui tegemist on FIE ettevõtluses kasutuses olnud põhivaraga (sh kinnisasi), mille soetamisel on ta sisendkäibemaksu maha arvanud, siis põhivarale ei lisata käibemaksu, vaid tuleb teha sisendkäibemaksu ümberarvestus. Ümberarvestus tuleb teha juhul, kui põhivara on kasutatud ettevõtluses alla 5 aasta või kinnisasja alla 10 aasta. Kui põhivara on kasutuses olnud rohkem kui 5 aastat või kinnisasi rohkem kui 10 aastat, siis oma tarbeks võtmisel ei tule nendelt käibemaksu tasuda ning ei tule teha ka sisendkäibemaksu ümberarvestust (**KMS § 29 lõige 10**).

**Lisainfo Käibemaksuseadus**